

مراقبت های ادغام یافته ناخوشی های اطفال

مانا

ویژه غیر پزشک

(بهورز، کاردان بهداشتی، مراقب سلامت)

ارزیابی، طبقه‌بندی و درمان کودک بیمار ۲ ماهه تا ۵ ساله

بررسی علائم خطر فوری

- کودک را از نظر ضربه یا آسیب به سر و گردن کنترل کنید و در صورت وجود احتمال صدمه به نخاع گردنی، گردن کودک را حرکت ندهید.
- در مراکزى که پزشک حضور دارد کلیه کودکان را از نظر علائم خطر فوری بررسی کنید و در صورت داشتن هریک از علائم خطر فوری، سریعاً کودک را خارج از نوبت به پزشک معرفی نمایید

علائم خطر فوری را به محض ورود کودک (قبل از توزین و ثبت) ارزیابی کنید

ارزیابی کنید	اقدام کنید
<ul style="list-style-type: none"> • فقدان تنفس • تنفس مشکل • کبودی اندامها و بدن • رنگ پریدگی شدید • تشنج • بیهوشی یا کاهش شدید سطح هوشیاری 	<p>در صورت وجود هریک از علائم خطر فوری ، اقدامات احیاء پایه (طبق...) را انجام دهید و فوراً به مرکز درمانی ارجاع دهید.</p> <p>اگر احتمال خفگی با جسم خارجی وجود دارد</p> <ul style="list-style-type: none"> • اجازه دهید تا کودک سرفه کند. • اگر کودک قادر به تنفس موثر نیست (چارت شماره ۲ ...) • هرگونه خونریزی را متوقف کنید (ص .. بوکلت حوادث) • از گزم نگه داشتن کودک اطمینان حاصل کنید. • کودک با اختلال هوشیاری را در وضعیت مناسب قرار دهید.

ارزیابی و طبقه‌بندی علائم و نشانه‌های خطر در کودک بیمار

از مادر در مورد مشکل شیرخوار سوال کنید.

- مشخص کنید اولین مراجعه کودک است یا برای پیگیری آمده است.
- اگر برای پیگیری آمده به قسمت پیگیری (کودک ۲ ماه تا ۵ سال) مراجعه نمایید.
- اگر اولین مراجعه است کودک را به ترتیب زیر ارزیابی کنید:

سوال کنید:	نگاه کنید:
<ul style="list-style-type: none"> • آیا کودک نوشیدن یا شیرخوردن می‌باشد؟ • آیا کودک در جریان این بیماری تشنج کرده است؟ • آیا کودک هر چیزی که می‌خورد استفراغ می‌کند؟ 	<ul style="list-style-type: none"> • آیا کودک خواب آلودگی غیرعادی یا کاهش سطح هشیاری دارد؟

توجه فوری

علائم و نشانه‌ها	طبقه‌بندی	اقدام
در صورت وجود هریک از علائم و نشانه‌ها	بیماری خیلی شدید	فوراً کودک را به نزدیک‌ترین مرکز درمانی انتقال دهید اگر فاصله تا مرکز درمانی بیشتر از یک ساعت است. اولین نوبت آنتی‌بیوتیک تزریقی بدهید و سپس کودک را فوراً انتقال دهید

- چنانچه کودک بیمار، ابتلا قطعی به ایدز دارد یا از مادر مبتلا به ایدز متولد شده است، جهت اطلاع از چگونگی درمان و پیگیری به راهنما (صفحه؟؟؟) مراجعه کنید.
- در صورتی که کودک دچار نقص سیستم ایمنی می‌باشد و یا از داروهای مهارکننده سیستم ایمنی استفاده می‌کنید، پس از انجام درمان قبل از ارجاع به مرکز تخصصی ارجاع داده شود.

سرفه یا تنفس مشکل

آیا کودک سرفه یا تنفس مشکل دارد؟

علائم و نشانه‌ها	طبقه‌بندی	تشخیص نوع درمان
وجود هریک از علائم و نشانه‌های خطر یا • استریدور در کودک آرام	• پنومونی شدید یا • بیماری خیلی شدید	• فوراً کودک را به نزدیک‌ترین مرکز درمانی انتقال دهید. • اگر فاصله تا نزدیک‌ترین مرکز درمانی بیشتر از یک ساعت است اولین نوبت آنتی‌بیوتیک تزریقی را بدهید و فوراً کودک را انتقال دهد
• توکشیده شدن قفسه سینه یا • تنفس تند	پنومونی یا بیماری تنفسی	• برای مدت ۵ روز آنتی‌بیوتیک خوراکی مناسب بدهید • سرفه را با اقدامات بی‌ضرر خانگی یا درمان‌های غیردارویی تسکین دهید (صفحه ۲۵) • به مادر توصیه کنید که چه موقع فوراً برگردد. (صفحه ۴۲) • جهت پیگیری بیماری ۲ روز بعد مراجعه کند.
• هیچ نشانه‌ای از پنومونی یا بیماری خیلی شدید ندارد	احتمال سرماخوردگی	• سرفه را با اقدامات بی‌ضرر خانگی یا درمان‌های غیر دارویی تسکین دهید (صفحه ۲۵) • اگر سرفه، خس تنگی نفس بیش از دو هفته ادامه دارد یا در صورت حملات تکرار شونده کودک را برای ارزیابی بیشتر از نظر ابتلا به سایر بیماری‌ها مثل آسم (صفحه ..) و سل (صفحه ...) ارجاع دهید. • به مادر توصیه کنید که چه موقع فوراً برگردد. (صفحه ۴۲) • ۵ روز بعد مراجعه کند

طبقه بندی کنید

اگر بله: • برای چه مدتی؟ مشاهده و بررسی کنید:*	کودک باید آرام باشد • تعداد تنفس را در یک دقیقه بشمارید • توکشیده شدن قفسه سینه • شنیدن خر خر یا خس خس سینه شدید
کودک: ۲ ماهه تا ۱۲ ماهه بیشتر ۱۲ ماهه تا ۵ سال بیشتر	تنفس تند: ۵۰ بار در دقیقه یا بیشتر ۴۰ بار در دقیقه یا بیشتر

اگر کودک بیمار مورد شناخته شده آسم کودکان بوده و تحت درمان است. قبل از ارجاع ۲ پاف اسپری سالبوتامول بزنید (صفحه...)

آیا کودک اسهال دارد؟

علائم و نشانه‌ها	طبقه‌بندی	تشخیص نوع درمان
<p>دو نشانه از نشانه‌های زیر را دارا باشد:</p> <ul style="list-style-type: none"> • خواب‌آلودگی غیرعادی یا کاهش سطح هشیاری • فرورفتگی چشم‌ها • عدم توانایی نوشیدن یا کم نوشیدن • در نیشگون پوستی، پوست خیلی آهسته به حال طبیعی برمی‌گردد 	کم آبی شدید	<ul style="list-style-type: none"> • اگر امکان ارجاع تا یک ساعت وجود ندارد برنامه درمانی ج را انجام دهید • فوراً کودک را همراه مادرش به نزدیکترین بیمارستان انتقال دهید و در صورت توانایی نوشیدن در بین راه او.آر.اس جرعه جرعه به او بدهید به مادر توصیه کنید تغذیه با شیرمادر را ادامه دهد.
<p>دو نشانه از نشانه‌های زیر را دارا باشد:</p> <ul style="list-style-type: none"> • بیقراری و تحریک‌پذیری • فرورفتگی چشم‌ها • تشنه است و با ولع می‌نوشد • در نیشگون پوستی، پوست آهسته به حال طبیعی برمی‌گردد 	کم آبی نسبی	<ul style="list-style-type: none"> • برای درمان کم آبی مایعات، روی و غذا طبق درمان گروه "ب" بدهید • اگر کودک در طبقه بندی دیگری هم قرار می‌گیرد برای بررسی بیشتر به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید. • او.آر.اس جرعه جرعه به او بخوراند و به مادر توصیه کنید تغذیه با شیرمادر را ادامه دهد • به مادر توصیه کنید چه موقع فوراً برگردد • دو روز بعد پیگیری کنید.
<ul style="list-style-type: none"> • نشانه‌های کافی برای طبقه‌بندی کم آبی شدید و نسبی را ندارد 	کم آبی ندارد	<ul style="list-style-type: none"> • برای درمان اسهال در منزل مایعات، روی و غذا را طبق گروه (الف) بدهید. • به مادر توصیه کنید که چه زمانی فوراً برگردد. (صفحه ۴۲). • اگر کودک بهبود پیدا نکرد ۳ روز بعد مراجعه کند.
<ul style="list-style-type: none"> • کم آبی دارد یا • سن کمتر از ۴ ماه 	اسهال پایدار شدید	<ul style="list-style-type: none"> • درمان کم آبی را طبقه‌بندی کم آبی شروع کنید. • کودک را به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید.
<ul style="list-style-type: none"> • کم آبی ندارد 	اسهال پایدار	<ul style="list-style-type: none"> • به مادر در مورد تغذیه کودک مبتلا به اسهال پایدار (صفحه ۲۴) توصیه کنید • به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید
<ul style="list-style-type: none"> • خون در مدفوع 	اسهال خونی	<ul style="list-style-type: none"> • در صورت وجود تب ۳۸/۵ و بالاتر استامینوفن بدهید • به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید • در صورت وجود کم آبی درمان کم آبی را شروع کنید.

اسهال کم آبی

اسهال ۱۴ روز و بیشتر

وجود خون در مدفوع

اگر بله سوال کنید:
برای چه مدتی؟
آیا در مدفوع خون وجود دارد؟

بررسی کنید:

- حال عمومی کودک؛
- کاهش سطح هوشیاری یا خواب‌آلودگی غیرعادی
- بیقراری و تحریک‌پذیری
- فرورفتگی چشم‌ها
- به کودک مایعات بدهید؛
- عدم توانایی نوشیدن یا کم نوشیدن
- تشنه است و با ولع می‌نوشد
- پوست شکم را بین دو انگشت بفشارید؛
- خیلی آهسته به حالت طبیعی برمی‌گردد (بیش از ۲ ثانیه)
- آهسته به حالت طبیعی برمی‌گردد

ناراحتی گوش - گلو درد

آیا کودک ناراحتی گوش دارد؟

<p>ارزیابی کنید:</p> <ul style="list-style-type: none"> • گوش را از نظر خروج چرک و وجود تورم دردناک پوش گوش بررسی کنید • اندازه‌گیری دمای زیر بغل 	<p>اگر بله، سوال کنید:</p> <ul style="list-style-type: none"> • آیا درد گوش وجود دارد؟ • آیا از گوش ترشح خارج می‌شود؟ • اگر بله برای چه مدتی؟ • آیا کودک تب دارد؟ • آیا کودک بی‌قراری می‌کند؟
---	--

طبقه بندی کنید

علائم و نشانه‌ها	طبقه بندی	تشخیص نوع درمان
<ul style="list-style-type: none"> • در صورت وجود هریک از علائم و نشانه‌های زیر • درد گوش یا تورم گوش همراه با تب یا بیقراری • خروج چرک از گوش دیده می‌شود و ترشح چرکی به مدت کمتر از ۱۴ روز دارد 	<ul style="list-style-type: none"> • عفونت شدید گوش 	<ul style="list-style-type: none"> • برای تسکین درد استامینوفن بدهید. • در صورت وجود ترشح، گوش را به وسیله فتیله‌گذاری خشک کنید • به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید. • /؟؟؟؟
<ul style="list-style-type: none"> • خروج چرک از گوش دیده می‌شود و ترشح چرکی به مدت ۱۴ روز یا بیشتر دارد 	<ul style="list-style-type: none"> • عفونت مزمن گوش 	<ul style="list-style-type: none"> • کودک را به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید • به مادر آموزش دهید مراقب عدم ورود آب به گوش کودک باشد. • در صورت وجود ترشح گوش را به وسیله فتیله‌گذاری خشک کنید. • جهت پیگیری بیماری ۵ روز بعد مراجعه کند.
<ul style="list-style-type: none"> • هیچ نشانه‌ای از موارد فوق را ندارد 	<ul style="list-style-type: none"> • عفونت گوش وجود ندارد 	<ul style="list-style-type: none"> • هیچ درمانی نیاز نیست.

آیا کودک (۲ سال به بالا) گلو درد دارد؟

تشخیص نوع درمان	طبقه بندی	علائم و نشانه‌ها
<ul style="list-style-type: none"> • به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید • در تب بالا یا مسای ۳۸/۵ درجه سانتیگراد، استامینوفن بدهید. • ؟؟؟؟؟ 	<ul style="list-style-type: none"> • گلو درد • استرپتوکوکی 	<ul style="list-style-type: none"> • اگر گلو درد کودک همراه با تب و یکی از نشانه‌های زیر باشد چرک سفید در حلق • غده لنفاوی بزرگ • قرمزی منتشر گلو در صورتی که هیچ یک از علائم عفونت ویروسی* را نداشته باشد (
<ul style="list-style-type: none"> • درمان خانگی سرماخوردگی • به مادر توصیه کنید چه زمانی برگردد • در صورت عدم بهبودی سه روز بعد مراجعه کند 	<ul style="list-style-type: none"> • گلو درد • استرپتوکوکی • ندارد 	<ul style="list-style-type: none"> • دو تا از نشانه‌های زیر را داشته باشد: - آبریزش بینی - قرمزی چشم - سرفه - عطسه

طبقه بندی کنید

بررسی کنید

- حلق را از نظر قرمزی و وجود چرک سفید نگاه کنید.
- گردن را از نظر وجود غده لنفاوی بزرگ لمس کنید
- دمای بدن کودک را اندازه‌گیری کنید.

اگر بله، سوال کنید:

- آیا آیا کودک تب دارد؟
- آیا کودک آبریزش بینی دارد؟
- آیا کودک سرفه می‌کند؟
- آیا قرمزی چشم دارد؟
- آیا عطسه می‌کند؟

*علائم عفونت ویروسی: آبریزش بینی، سرفه، قرمزی چشم عطسه

آیا کودک تب دارد؟

علائم و نشانه‌ها	طبقه‌بندی	اقدام
<ul style="list-style-type: none"> در صورت داشتن تب و هریک از علائم و نشانه‌های خطر یا <ul style="list-style-type: none"> سفتی گردن ملاج برآمده 	بیماری تب‌دار خیلی شدید	<ul style="list-style-type: none"> اولین نوبت آنتی‌بیوتیک مناسب را بدهید فوراً کودک را به مرکز بهداشتی درمانی انتقال دهید. اگر فاصله تا نزدیکترین مرکز درمانی بیشتر از یک ساعت باشد. برای پیشگیری از پایین آمدن قند خون اقدام کنید در صورت تب بالای ۳۸/۵ درجه، یک نوبت استامینوفن بدهید.
<ul style="list-style-type: none"> تب به همراه نشانه‌های موضعی یا بثورات پوستی 	بیماری تب دار با علائم موضعی	<ul style="list-style-type: none"> در صورت تب بالای ۳۸/۵ درجه، یک نوبت استامینوفن بدهید. کودک را به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید.
<ul style="list-style-type: none"> هیچ یک از علائم فوق را ندارد یا آبریزش از بینی 	بیماری تب دار بدون علائم موضعی	<ul style="list-style-type: none"> در صورت تب بالای ۳۸/۵ درجه، یک نوبت استامینوفن بدهید به مادر توصیه کنید چه موقع فوراً برگردد. در صورت داشتن تب بیش از ۳ روز به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید. ۲ روز بعد پیگیری کنید.
<ul style="list-style-type: none"> تب بیشتر از هفت روز 	تب طول کشیده	<ul style="list-style-type: none"> تب بیش از ۳۸/۵ درجه یک نوبت استامینوفن بدهید و به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید.

بیشتر از ۷ روز تب

بیشتر از ۷ روز تب

ارزیابی کنید:

- سوال کنید:**
- درجه حرارت بیمار (زیربغل) را اندازه‌گیری کنید. *
 - آیا بیشتر از ۷ روز؟
 - هر روز تب کرده است؟
 - آیا در منطقه‌ی مالاریا خیز زندگی می‌کند؟
 - سفتی گردن
 - نشانه‌های موضعی *
 - بثورات پوستی
 - ملاج برآمده

* از طریق تاربخچه، احساس داغی یا درجه حرارت بیشتر از ۳۷/۵ درجه زیربغلی

** نشانه‌های موضعی در معاینه: حساسیت موضعی، زخم دهانی، امتناع از حرکت اندام، درد استخوان، درد، تورم و قرمزی در مفاصل و اندام‌ها، درد در

سینوس‌ها، گرمی و تورم پوستی، درد زیر شکم یا درد هنگام ادرار کردن در کودکان بزرگتر

ارزیابی، طبقه‌بندی و درمان شیرخوار بیمار زیر ۲ ماه

بررسی علائم خطر فوری

- در صورت تولد نوزاد بیمار در مرکز بهداشتی درمانی یا خانه بهداشت، به چارت گام به گام روند احیای نوزاد (مطابق درسنامه کشوری احیای نوزاد) مراجعه شود.
- قبل از شروع درمان شیرخوار، او را از نظر ضربه یا آسیب به سر و گردن کنترل کنید و در صورت وجود احتمال صدمه به نخاع گردنی، گردن شیرخوار را حرکت ندهید.

علائم اورژانس را به محض ورود شیرخوار (قبل از توزین و ثبت) ارزیابی کنید:

ارزیابی کنید	اقدام کنید
<ul style="list-style-type: none">• فقدان تنفس• تنفس منقطع• کبودی اندام‌ها و بدن• تشنج• نبض ضعیف	<p>در صورت مشاهده هر یک از این نشانه‌ها فوراً شیرخوار را به مرکز درمانی انتقال دهید.</p>

علائم و نشانه‌های خطر

ارزیابی کنید

از مادر در مورد مشکل شیرخوار سوال کنید.

- در ابتدای هر شیفیت و در فواصل منظم، کلیه شیرخواران را از نظر علائم خطر فوری بررسی کنید و در صورت داشتن هریک از علائم خطر فوری، سریعاً شیرخوار را خارج از نوبت به پزشک معرفی کنید.
- مشخص کنید اولین مراجعه شیرخوار است یا برای پیگیری آمده است؟
 - اگر برای پیگیری آمده به قسمت پیگیری شیرخوار کمتر از دو ماه مراجعه نمایید.
 - اگر اولین مراجعه است، شیرخوار را به ترتیب زیر ارزیابی کنید.

سوال کنید		ارزیابی کنید
<ul style="list-style-type: none"> • آیا کاهش قدرت مکیدن دارد؟ • آیا به طور مکرر استفراغ می‌کند؟ • آیا تشنج (حرکات غیرعادی) داشته است؟ 	تنفس	<ul style="list-style-type: none"> • کاهش سطح هوشیاری • تحریک پذیری و بیقراری • تحرک کمتر از معمول و بیحالی • برآمدگی ملاج • درجه حرارت زیربغلی را اندازه بگیرید* • به حرکات شیرخوار توجه کنید: - اگر شیرخوار خوابیده است از مادر بخواهید به آرامی او را بیدار کند - آیا شیرخوار حرکت خودبخودی دارد؟ اگر شیرخوار حرکت ندارد، به آرامی او را تحریک کنید. - آیا شیرخوار هیچ حرکتی دارد؟
	<ul style="list-style-type: none"> • تنفس تند (۶۰ بار در دقیقه یا بیشتر) اگر یک نوبت بیش از ۶۰ در دقیقه بود، بار دیگر بشمارید • توکشیده شدن شدید قفسه سینه 	<ul style="list-style-type: none"> • کاهش سطح هوشیاری • تحریک پذیری و بیقراری • تحرک کمتر از معمول و بیحالی • برآمدگی ملاج • درجه حرارت زیربغلی را اندازه بگیرید* • به حرکات شیرخوار توجه کنید: - اگر شیرخوار خوابیده است از مادر بخواهید به آرامی او را بیدار کند - آیا شیرخوار حرکت خودبخودی دارد؟ اگر شیرخوار حرکت ندارد، به آرامی او را تحریک کنید. - آیا شیرخوار هیچ حرکتی دارد؟
علائم و نشانه‌ها	طبقه‌بندی	تشخیص نوع درمان
<p>در صورت داشتن هریک از علائم زیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> • خوب شیرنخوردن • تشنج • تنفس تند (۶۰ بار در دقیقه یا بیشتر) • توکشیده شدن شدید قفسه سینه • تب (۳۷/۵ * درجه سانتیگراد یا بالاتر زیربغلی) • پایین بودن درجه حرارت بدن (کمتر از ۳۵/۵ * درجه سانتیگراد زیربغلی) • داشتن حرکت فقط وقتی که تحریک می‌شود و یا نداشتن هیچگونه حرکتی 	<p>احتمال بیماری خیلی شدید</p>	<ul style="list-style-type: none"> • فوراً شیرخوار را به نزدیکترین مرکز درمانی انتقال دهید • اگر فاصله نزدیکترین مرکز درمانی بیشتر از یک ساعت باشد اولین نوبت آنتی بیوتیک تزریقی را بدهید و سپس فوراً شیرخوار را انتقال دهید.

طبقه بندی کنید

در صورت مشاهده هریک از نشانه‌های خطر، شیرخوار نیاز به توجه فوری داشته، ارزیابی کنید، درمان قبل از انتقال را انجام داده و فوراً انتقال دهید.

ارزیابی عفونت‌های موضعی

علائم و نشانه‌ها	طبقه‌بندی	تشخیص نوع درمان
<ul style="list-style-type: none"> • قرمزی اطراف چشم • خروج ترشحات چرکی و تورم پلک‌ها 	عفونت شدید چشم	<ul style="list-style-type: none"> • اولین نوبت آنتی‌بیوتیک تزریقی را بدهید و سپس شیرخوار را فوراً ارجاع دهید • فوراً به نزدیک‌ترین مرکز درمانی انتقال دهید
<ul style="list-style-type: none"> • خروج ترشحات چرکی از چشم بدون تورم پلک‌ها 	عفونت خفیف چشم	<ul style="list-style-type: none"> • از قطره سولفاستامید چشمی 10% به میزان یک قطره هر 3 ساعت به همراه پماد تتراسایکلین (اریترومایسین چشمی به مدت 5 روز استفاده کنید). • 5 روز بعد پیگیری کنید.
<ul style="list-style-type: none"> • قرمزی، گرمی و تورم پستان 	عفونت پستان	<ul style="list-style-type: none"> • فوراً به نزدیک‌ترین مرکز درمانی انتقال دهید
<ul style="list-style-type: none"> • بزرگی و سفتی پستان 	پستان طبیعی	<ul style="list-style-type: none"> • به مادر توصیه کنید از دستکاری و ماساژ دادن پستان نوزاد خودداری کند 3 روز بعد پیگیری
<ul style="list-style-type: none"> • چنانچه قرمزی ناف به اطراف ناف منتشر شده است 	عفونت شدید ناف	<ul style="list-style-type: none"> • فوراً به نزدیک‌ترین مرکز درمانی انتقال دهید
<ul style="list-style-type: none"> • خونریزی بیش از چند قطره 	خونریزی از بند ناف	<ul style="list-style-type: none"> • در صورت خونریزی بیش از چند قطره نوزاد را فوراً ارجاع دهید
<ul style="list-style-type: none"> • ترشح با قرمزی ناف 	عفونت خفیف ناف	<ul style="list-style-type: none"> • به مادر توصیه کنید با هر بار تعویض کهنه، بند ناف را با آب و صابون، تمیز و خشک کند. • ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی • یک روز بعد پیگیری کنید.
<ul style="list-style-type: none"> • وجود جوش‌های چرکی منتشر در پوست با تاول‌های بزرگ چرکی 	عفونت شدید پوستی	<ul style="list-style-type: none"> • فوراً به نزدیک‌ترین مرکز درمانی انتقال دهید
<ul style="list-style-type: none"> • وجود جوش‌های چرکی محدود 	عفونت خفیف پوستی	<ul style="list-style-type: none"> • با استفاده از پماد پوستی تتراسایکلین یا موپیروسین (حداقل 3 بار در روز) • استحمام روزانه با آب و صابون • در صورت عدم بهبودی 2 روز بعد مراجعه کند.

چشم

پستان

ناف

پوست

طبقه بندی کنید

- سوال کنید، نگاه کنید، لمس کنید:
- قرمزی، تورم، خروج ترشحات چرکی از چشم
 - قرمزی، گرمی و تورم پستان
 - ترشحات چرکی، خونریزی و قرمزی ناف
 - وجود جوش‌های چرکی با تاول دهست

شیرخوار را از نظر زردی ارزیابی کنید:

علائم و نشانه‌ها	طبقه‌بندی	تشخیص نوع درمان
<ul style="list-style-type: none"> • زردی در ۲۴ ساعت اول تولد (احتمال ناسازگاری ABO*/RH**) • زردی در نوزاد با وزن کمتر از ۱۸۰۰ گرم • زردی کف دست و پا • زردی همراه با نشانه‌های خطر*** 	زردی شدید	<ul style="list-style-type: none"> • شیرخوار را به نزدیکترین مرکز درمانی انتقال دهید
<ul style="list-style-type: none"> • زردی بعد از ۲۴ ساعت اول تولد • زردی تنه بدون زردی کف دست و پا • زردی بدون نشانه‌های خطر • زردی با سابقه‌ی زردی خطرناک در فرزندان قبلی*** 	زردی متوسط	<ul style="list-style-type: none"> • به مادر توصیه کنید تغذیه با شیرمادر را با دفعات بیشتر ادامه دهد و در صورتی که مشکلی در شیرخوردن دارد مشاوره شیردهی را انجام دهید. • کودک را به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید.
<ul style="list-style-type: none"> • زردی چشم یا سر و گردن در نوزاد کمتر از دو هفته و بدون نشانه‌های خطر 	زردی خفیف	<ul style="list-style-type: none"> • تغذیه مکرر با شیرمادر را توصیه کنید. • ارجاع به پزشک

طبقه‌بندی کنید

سوال کنید، مشاهده کنید، بررسی کنید:		
<ul style="list-style-type: none"> • سن نوزاد ۲۴ ساعت یا کمتر است؟ • گروه خونی مادر O* و یا ارهاش منفی** است؟ • وزن هنگام تولد نوزاد کمتر از ۱۸۰۰ گرم است؟ • آیا سابقه زردی خطرناک*** در فرزندان قبلی وجود دارد؟ • زردی از چه زمانی پس از تولد شروع شده است، آیا مراجعه قبلی داشته است، آیا نشانه‌های خطر وجود دارد؟ و در حال حاضر چند روزه است؟ • به منحنی زردی براساس سن و مقدار بیلی‌روبین (صفحه ۶۴) مراجعه شود. 		
منطقه بدن شیرخوار	سطح احتمالی بیلی‌روبین	
چشم و صورت	۰ mg/dl	زردی خفیف
قفسه سینه، قسمت فوقانی شکم	۵-۱۰ mg/dl	زردی متوسط
قسمت تحتانی شکم، ران‌ها	۱۰-۱۵ mg/dl	زردی متوسط
کف دست و پا	۱۵-۲۰ mg/dl	زردی شدید
<p>* گروه خون مادر O و نوزاد A یا B یا AB است.</p> <p>** ارهاش مادر منفی و نوزاد مثبت است.</p> <p>*** زردی که نیاز به فتو تراپی یا تعویض خون داشته یا منجر به کرن ایکتروس (عقب ماندگی ذهنی) یا مرگ نوزاد قبلی شده است.</p> <p>**** بی‌حالی، خوب شیرنخوردن، تب، کم آبی، تشنج، کم‌انی شکل شدن بدن، صدای گریه غیرطبیعی، مدفوع سفید، ادرار تیره.</p>		

اسهال

آیا شیرخوار اسهال دارد؟

<p>اگر بله، سوال کنید:</p> <ul style="list-style-type: none"> • برای چه مدتی؟ • آیا خون در مدفوع وجود دارد؟ • آیا سن نوزاد کمتر از ۷ روز است؟ <p>مشاهده و بررسی کنید:</p> <ul style="list-style-type: none"> • وضعیت شیرخوار بی‌حالی و کاهش سطح هوشیاری • بیقراری و تحریک پذیری • فرورفتگی چشم • پوست شکم یا قفسه‌ی سینه یا قدام ران (در نوزادان کم وزن) را بین دو انگشت بفشارید. • خیلی آهسته (بیشتر از دو ثانیه) به حالت طبیعی برمی‌گردد. • آهسته به حالت طبیعی برمی‌گردد. 	<p>تعریف اسهال در شیرخوار کمتر از ۲ ماه: هرگاه مدفوع شیرخوار از نظر حجم، قوام (مقدار آب بیشتر از مواد مدفوعی باشد) یا نسبت به حالت معمول خود تغییر کند. مدفوع شیرمادرخواران در حالت معمول نیمه آبی است.</p>
---	---

طبقه بندی کنید

علائم و نشانه‌ها	طبقه‌بندی	تشخیص نوع درمان
<ul style="list-style-type: none"> • در نوزاد کمتر از ۷ روز یا دو نشانه از نشانه‌های زیر را داشته باشد: • بی‌حالی یا کاهش سطح هوشیاری • حرکات فقط به دنبال تحریک، یا کاملاً بدون حرکت • فرو رفتگی چشم‌ها • پوست آهسته به حالت طبیعی بر می‌گردد. 	<p>کم آبی شدید</p>	<ul style="list-style-type: none"> • فوراً شیرخوار را همراه مادرش به نزدیک‌ترین بیمارستان (جهت برنامه درمانی ج) انتقال دهید. • به مادر توصیه کنید در بین راه به شیرخوار شیرخودش و یا او.آ.اس را بدهد.
<ul style="list-style-type: none"> • دو تا از نشانه‌های زیر را داشته باشد: - بیقراری یا تحریک پذیری - فرورفتگی چشم‌ها - پوست آهسته به حالت طبیعی بر می‌گردد 	<p>کم آبی نسبی</p>	<ul style="list-style-type: none"> • به شیرخوار شیرمادر و او.آ.اس بدهید و برنامه درمانی (ب) را اجرا کنید. • اگر شیرخوار در طبقه‌بندی شدید دیگری قرار می‌گیرد: فوراً شیرخوار را به همراه مادرش به بیمارستان انتقال دهید. • به مادر بگویید چه زمانی فوراً مراجعه کند. • در صورت عدم بهبودی ۲ روز بعد پیگیری کنید.
<ul style="list-style-type: none"> • نشانه‌های کافی برای طبقه‌بندی کم آبی شدید و متوسط را ندارد 	<p>کم آبی ندارد</p>	<ul style="list-style-type: none"> • برنامه درمانی الف را به کار ببرید و به مادر توصیه کنید به شیردهی ادامه دهد • چه زمانی فوراً برگردد • یک روز بعد پیگیری کنید
<ul style="list-style-type: none"> • نوزاد کمتر از ۷ روز یا • وجود خون در مدفوع 	<p>اسهال حاد زیر ۷ روز وجود خون در مدفوع</p>	<ul style="list-style-type: none"> • فوراً شیرخوار را به نزدیک‌ترین بیمارستان انتقال دهید در صورت وجود کم آبی، طبق جارت در طول راه کم آبی را درمان کنید.

مشکل شیرخوردن یا خوب وزن نگرفتن

اگر شیرخوار نشانه‌های خطر برای ارجاع فوری به بیمارستان را ندارد:

مشکلات شیرخوردن یا خوب وزن نگرفتن را کنترل کنید:

سوال کنید:	مشاهده و بررسی کنید:
<ul style="list-style-type: none"> آیا شیرخوار با شیرمادر تغذیه می‌شود؟ اگر بله: چند بار در ۲۴ ساعت؟ آیا مشکل شیرخوردن دارد؟ آیا کمتر از ۸ بار در ۲۴ ساعت شیر می‌خورد؟ آیا شیرخوار به جز شیر مادر چیز دیگری می‌خورد و یا می‌آشامد؟ 	<ul style="list-style-type: none"> وضعیت شیرخوار بی‌حالی و کاهش سطح هوشیاری بیقراری و تحریک پذیری فرورفتگی چشم پوست شکم یا قفسه‌ی سینه یا قدام ران (در نوزادان کم وزن) را بین دو انگشت بفشارید. خیلی آهسته (بیشتر از دو ثانیه) به حالت طبیعی بر می‌گردد. آهسته به حالت طبیعی بر می‌گردد.
<p>ارزیابی تغذیه با شیرمادر:</p> <ul style="list-style-type: none"> آیا کودک ظرف یک ساعت گذشته با شیرمادر تغذیه شده است؟ اگر شیرخوار تغذیه نشده است، از مادر بخواهید او را شیر بدهد و برای ۴ دقیقه او را مشاهده کنید. (اگر کودک در ساعت گذشته شیرخورده از مادر بخواهید اگر امکان دارد صبر کند موقع شیرخوردن بعدی به شما اطلاع دهد) آیا شیرخوار قادر به گرفتن پستان می‌باشد؟ خوب پستان می‌گیرد خوب پستان نمی‌گیرد به هیچ وجه پستان را نمی‌گیرد ارزیابی نحوه گرفتن پستان: برای پستان گرفتن خوب، وجود تمام نشانه‌های زیر چانه به سینه چسبیده دهان کاملاً باز است لب پایین به بیرون برگشته است نوک و قسمت بیشتری از هاله تحتانی پستان، در دهان شیرخوار می‌باشد. آیا شیرخوار می‌تواند خوب بمکد؟ (چند بار مکیدن آهسته و عمیق و وقفه‌های گهگاهی) خوب می‌مکد/ خوب نمی‌مکد اگر گرفتگی بینی، مانع شیرخوردن است، بینی را تمیز کنید. 	

طبقه بندی کنید

علائم و نشانه‌ها	طبقه بندی	تشخیص نوع درمان
زیر منحنی قرمز (۳- انحراف معیار)	کم وزنی شدید	به مرکز تخصصی ارجاع دهید
<ul style="list-style-type: none"> خوب پستان نمی‌گیرد یا خوب نمی‌مکد یا کمتر از ۸ بار شیرخوردن در ۲۴ ساعت یا خوردن غذا یا مایعات دیگر یا بالای منحنی قرمز و موازی و صعودی نبودن منحنی رشد یا منحنی رشد قبلی ندارد و بالای منحنی قرمز تا منحنی ۲- انحراف معیار است یا وجود برفک 	مشکل شیرخوردن یا کم وزنی	<ul style="list-style-type: none"> اگر خوب پستان نمی‌گیرد یا خوب نمی‌مکد نحوه‌ی صحیح پستان گرفتن را به مادر آموزش دهید. اگر کمتر از ۸ بار در ۲۴ ساعت شیر می‌دهد، توصیه کنید دفعات و مدت شیردهی را افزایش دهد. اگر شیرخوار به خوبی قادر به گرفتن پستان نیست، به مادر آموزش دهید که شیرخورد را دوشیده و تا زمان اصلاح شیردهی، با فنجان به شیرخوار بدهد. اگر غذای دیگر غیر از شیرمادر هم به کودک می‌دهد توصیه کنید غذا و مایعات دیگر را به تدریج قطع و از فنجان یا قاشق استفاده کند اگر اصلاً شیرمادر نمی‌خورد: برای مشاوره تغذیه با شیرمادر ارجاع دهید استفاده صحیح شیرمصنوعی را آموزش دهید اگر برفک دارد درمان در منزل را به مادر آموزش دهید توصیه‌های مراقبت در منزل را به مادر آموزش دهید. هرمشکل در شیرخوردن را بعد از ۲ روز پیگیری کنید وزن گیری ناکافی را بعد از ۱۰ روز پیگیری کنید
هیچ یک از نشانه‌های فوق را نداشته باشد	مشکل شیرخوردن ندارد	<ul style="list-style-type: none"> توصیه‌های مراقبت در منزل را به مادر آموزش دهید مادر را برای شیردادن خوب شیرخوار تشویق کنید.

ارزیابی وضعیت وزن برای سن

توصیه‌ها / اقدام	طبقه بندی	منحنی وزن برای سن
<ul style="list-style-type: none"> • ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی* 	کم‌وزنی شدید	<ul style="list-style-type: none"> • پایین -3 z- score
<ul style="list-style-type: none"> ➤ ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی* ➤ مشاوره و ارائه توصیه‌های تغذیه‌ای توسط کارشناس تغذیه** ➤ پیگیری***: <ul style="list-style-type: none"> ➤ زیر ۲ ماه ۱۰ روز بعد ➤ ۲ ماهه تا یکسال ۲ هفته بعد ➤ بالای یک سال یک ماه بعد 	کم‌وزنی	<ul style="list-style-type: none"> • مساوی -3 z- score تا کمتر از -2 z- score
<ul style="list-style-type: none"> • به منحنی وزن برای قد مراجعه شود 	احتمال اضافه وزن	<ul style="list-style-type: none"> • بیشتر از $+1$ z- score
<ul style="list-style-type: none"> ➤ به منحنی وزن برای قد مراجعه شود ➤ ادامه مراقبت‌های روتین*** ➤ توصیه‌های تغذیه‌ای و پی‌گیری: <ul style="list-style-type: none"> ➤ زیر ۲ ماه ۱۰ روز بعد ➤ ۲ ماهه تا یکسال ۲ هفته بعد ➤ بالای یک سال یک ماه بعد 	احتمال مشکل وزن	<ul style="list-style-type: none"> • مساوی -2 z- score تا مساوی $+1$ z- score و <ul style="list-style-type: none"> • روند رشد نامعلوم یا • روند رشد متوقف شده یا • روند رشد دور از میانه / میانگین
<ul style="list-style-type: none"> ➤ ادامه مراقبت‌های روتین*** 	طبیعی	<ul style="list-style-type: none"> • مساوی -2 z- score تا مساوی $+1$ z- score و <ul style="list-style-type: none"> • روند رشد به موازات یا

ارزیابی وضعیت قد برای سن - غیر پزشک

توصیه‌ها/ اقدام	طبقه بندی	منحنی قد برای سن
<ul style="list-style-type: none"> • ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی* 	کوتاه قدی شدید	<ul style="list-style-type: none"> • پایین $-3 z\text{-score}$
<ul style="list-style-type: none"> • ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی* 	کوتاه قدی	<ul style="list-style-type: none"> • مساوی $-3 z\text{-score}$ تا کمتر از $-2 z\text{-score}$
<ul style="list-style-type: none"> • ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی* 	خیلی بلند قد	<ul style="list-style-type: none"> • بیشتر از $+3z\text{-score}$
<ul style="list-style-type: none"> • ادامه مراقبت‌های روتین** ➤ توصیه‌های تغذیه‌ای • پی‌گیری**: ➤ کوچکتر از ۶ ماه: ۱ ماه بعد ➤ ۶ تا ۱۲ ماه: ۲ ماه بعد ➤ بزرگتر از ۱ سال: ۳ ماه بعد 	احتمال مشکل قد	<ul style="list-style-type: none"> • مساوی $-2 z\text{-score}$ تا مساوی $+3 z\text{-score}$ و - روند رشد نامعلوم یا - روند رشد متوقف شده یا - روند رشد غیر صعودی
<ul style="list-style-type: none"> • ادامه مراقبت‌های روتین** 	طبیعی	<ul style="list-style-type: none"> • مساوی $-2 z\text{-score}$ تا مساوی $+3 z\text{-score}$ و - روند رشد به موازات منحنی یا - روند رشد به سمت میانه

ارزیابی کودک از نظر وضعیت دور سر (شیرخوار زیر ۱۸ ماه) - غیر پزشک

توصیه ها	طبقه بندی	منحنی دور سر برای سن
◀ ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی*	دور سر کوچک (میکروسفالی)	• پایین $-3 z$ - score
◀ ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی*	دور سر بزرگ (ماکروسفالی)	• بالای $+3z$ - score
◀ پیگیری* ◀ زیر ۶ ماه: ۲ هفته بعد ◀ بالای ۶ ماه: یک ماه بعد	احتمال مشکل دور سر	• مساوی $-3 z$ - score تا مساوی $+3 z$ - score و غیر موازی بامنحنی یا روند افزایش دور سر نامعلوم
◀ تشویق مادر برای انجام مراقبت‌های بعدی	دور سر طبیعی	• مساوی $-3 z$ - score تا مساوی $+3 z$ - score و -موازی با منحنی z - score

*در کلیه موارد ارجاع مربوط به پایش رشد لازم است وضعیت قد، وزن و دور سر کودک در پرونده و فرم ارجاع ثبت شود.

ارزیابی کودک از نظر وضعیت وزن برای قد - غیر پزشک

منحنی وزن برای قد	طبقه‌بندی	توصیه‌ها/ اقدام
پایین -3 z-score	لاغری شدید	➤ ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی
مساوی -3 z-score تا کمتر از -2 z-score	لاغر	➤ ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی
بالای $+3$ z-score	چاق	➤ ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی
بیشتر از $+2$ z-score تا مساوی -3 z-score	اضافه وزن	➤ ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی
بیشتر از $+1$ z-score تا مساوی -2 z-score	احتمال خطر اضافه وزن*	➤ بررسی قد و وضعیت تغذیه‌ای کودک و خانواده ➤ توصیه‌های تغذیه‌ای ➤ براساس جدول توالی سنی پیگیری کنید. ○ زیر ۲ ماه: ۱۰ روز بعد ○ ۲ ماه تا یکسال: ۲ هفته بعد ○ بالای یکسال: ۱ ماه بعد ➤ در صورت عدم اصلاح وضعیت کودک بعد از ۲ بار پی‌گیری ارجاع دهید.
مساوی -2 z-score تا مساوی $+1$ z-score	طبیعی	ادامه مراقبت‌های روتین

غیر قابل استناد